

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52
Volume 52

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk

Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

celková délka přibližně 12 m, směr V–Z). Šířky výkopů pro kanálové přípojky dosahovaly průměrně 0,7 m a jejich hloubka kolísala dle navržené projektové dokumentace. Před č. p. 1110 byl zachycen v délce 0,95 m zahroubený objekt. Jeho povrch byl v hloubce 0,6 m a dno v úrovni 1,45 m. V minulosti však již byl porušen vodovodem. Tento objekt byl vyplněn režnými kachlemi. V převážné většině se jednalo o čtvercové základní řádkové kachle o délce strany 19,5 cm s miskovitou konkávní prohlubní uprostřed, v rozích se stylizovanými rostlinnými motivy. Fragменты dalších kachlí jsou zdobeny pouze stylizovanými rostlinnými motivy. Časově je tento typ kachle zařaditelný do období kolem poloviny 16. století (Pavlík, Vitanovský 2004). Nalezená keramika pocházející z tohoto objektu však časově náleží až do průběhu 1. poloviny 17. století. Přímo před vchodem do usedlosti 1055 byla v hloubce 0,8 až 1,0 m zachycena kulturní vrstva tvořená tmavou šedou písčitou jílovitou hlinou s obsahem keramiky z průběhu 2. poloviny 13. století.

Karel Faltýnek

Literatura

Faltýnek, K. 2003: Litovel (k. ú. Chořelice, okr. Olomouc), intravilán obce. *Přehled výzkumů* 44, 227, 256.

Pavlík, Č., Vitanovský, M. 2004: *Encyklopedie kachlí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Ikonografický atlas reliéfů na kachlích gotiky a renesance.* Praha.

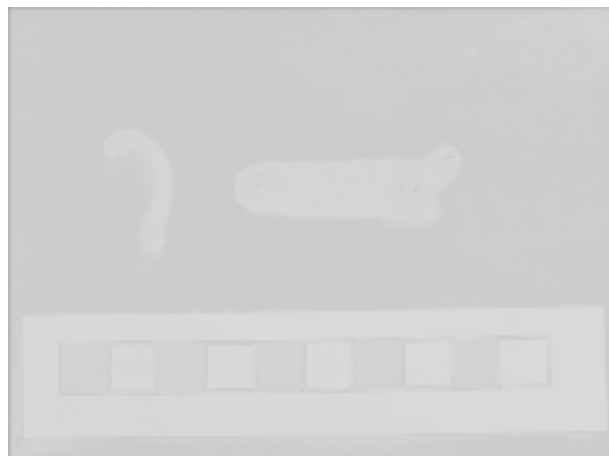
Resumé

Litovel (Kataster Chořelice, Bez. Olomouc), Intravillan. Jungburgwallzeit - Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung. Oberflächensammlung.

LITOVEL (K. Ú. MYSLECHOVICE, OKR. OLMOUC)

„U hraniček“. Mladohradištní období až novověk. Pohřebiště, sídliště (?). Povrchový sběr.

Lokalizace: okolí bodu v okruhu asi 100 m: X=1 111 625; Y=561 122 (S-JTSK).

Obr. 75. Litovel, „U hraniček“. Kovové nálezy (foto P. Večeřa).
Abb. 75. Litovel, „U hraniček“. Metallfunde (fotographiert von P. Večeřa).

V průběhu roku 2010 byly v poloze „U hraniček“ pomocí detektoru kovu a povrchovou prospekci, zjištěny archeologické artefakty. Jde o zlomek bronzové slovanské záušnice menšího průměru, datovatelné do průběhu 10.–11. století a novověké, částečně deformované, knižní kování z barevného kovu (obr. 75). Dále byly nalezeny keramické zlomky výdutí nádob s příměsí tuhy (6 kusů), datovatelné do průběhu 2. poloviny 13. století až průběhu 1. poloviny 14. století. Další zlomky výdutí pocházely ze světlé „krupičkové“ (9 kusů) oxidačně pálené keramiky, typické pro olomoucký výrobní okruh, datovatelné do průběhu 14. století. Další keramické zlomky (7 kusů) lze časově zařadit od průběhu 15. století až po novověk. Za předání kovových artefaktů děkuji panu Pavlu Faltýn-kovi z Loštic.

Karel Faltýnek

Resumé

Litovel (Kataster Myslechovice, Bez. Olomouc), „U hraniček“. Jüngere Burgwallzeit - Neuzeit. Graberfeld, Siedlung (?). Geländebegehung.

LOŠTICE (OKR. ŠUMPERK)

„Na hraničkách“, „Lepinka“, „Široké díly“. Středověk. Ojedinelý nález.

Lokalizace: okolí bodu v okruhu asi 300 m: X=1 101 005; Y=568 990 (S-JTSK).

V létě roku 2008 předal neznámý nálezce z Loštic Mgr. Jakubu Vránovi minci. K tomuto artefaktu uvedl, že jde o ojedinelý nález učiněný detektorem kovu, a že byl získán „z okolí silnice z Loštic do Mohelnice“, avšak bohužel bez bližšího určení. Mohlo by se tedy jednat o tratě „Na hraničkách“, „Lepinka“, případně „Široké díly“. Bližším výzkumem tohoto artefaktu, který byl proveden v průběhu roku 2010, se zjistilo, že se jedná o byzantskou miskovitou nomismu císaře Issakiose II. Angelose (1185–1195). Na líci je vyobrazena Panna Marie čelně sedící na trůnu se svatozářím nad hlavou, oblečená v palliu a maphoriu, v náručí drží malého Ježíška. Na rubu je vyobrazen čelně stojící císař Issakios II. Za laskavé určení mince děkuji panu Jaroslavu Dopitovi z Olomouce.

Karel Faltýnek

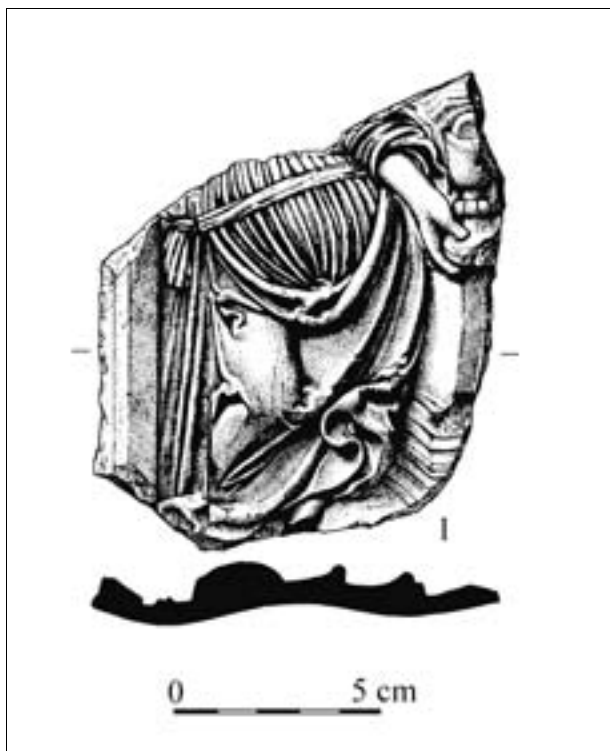
Resumé

Loštice (Bez. Šumperk), „Na hraničkách“, „Lepinka“, „Široké díly“. Mittelalter. Einzelfund.

LUDĚŘOV (OKR. OLMOUC)

Intravilán obce, č. p. 14. Novověk. Tvrz. Povrchový sběr.

Nejstarší písmenná zpráva o obci uvádí zemana Ludeře, který učinil spolek s Markvartem z Vrahovic roku 1349. Tvrz je poprvé vysloveně zmíněna roku 1447, kdy jí i s dvorem získává Smil z Kremže. Šlechtické sídlo i s dvorem poměrně často měnilo majitele (přehled majitelů např. Dostál, Říkovský 1935, 465–469) a jako o „býva-

Obr. 76. Luděrov. Fragment komorového kachle (kresba I. Hradilová).

Abb. 76. Luděrov. Fragment of stove-tile (drawing by I. Hradilová).

lém zámku“ nacházíme zmínku v topografii F. J. Schwoye v samotném závěru 18. století (Koudela, Navrátil 1999, 12).

V souborné práci o moravských sídlech nižší šlechty autoři konstatovali, že se po tvrzi nezachovaly žádné stopy (Nekuda, Unger 1981, 184). O to překvapivější byly výsledky archeologického záchranného výzkumu v roce 1992 v areálu dvora č. p. 14. Zjištěná nálezová situace je interpretována tak, že se zde v superpozici nacházela dvojice zdí z lomového kamene spojovaného maltou, z nichž mladší souvisela spíše s hospodářským budovami statku (ovčín) a starší mohla náležet k opevnění tvrze. Získaná keramika z 14.–17. století dobře koresponduje s písmennými zprávami (Tymonová 1996, 37, 38, obr. 14).

Nové nálezy získalo v tomto roce olomoucké Vlastivědné muzeum. Jedná se o drobnou kolekci keramiky, kterou v areálu téhož dvora nalezla p. Kopová. V souboru je zastoupena část okraje džbánů s šedozelenou glazurou a odlomeným uchem, zlomek dna a 3 fragmenty komorových kachlů. Všechny kachle mají světle okrovou barvu, jsou vyrobeny z jemné hmoty, ostřené pouze pískem a slídou. První z nich má kompletně zachovalou hloubku vyhřívací komory, která činí 51 mm, a jen nepatrný zlomek čelní vyhřívací stěny s naznačenými šikmými rýhami. Okraj čelní vyhřívací stěny druhého exempláře rámuje pravouhlé pilastry s patkou. Z druhé strany se částečně zachoval otisk textilie. Nejvýznamnější je poslední fragment kachle. Na čelní vyhřívací stěně se z části dochovala spodní polovina ženské postavy v řasených šatech přepásaných stuhou a částí levé paže, v níž třímá kalich s hostií. Tento ústřední motiv rámuje z každé strany

pravouhlé pilastry, z levého je vidět naznačená členitá patka (obr. 75). Z druhé strany čelní vyhřívací stěny je také dobře pozorovatelný otisk textilie. Motiv na čelní vyhřívací stěně představuje nejspíše jednu z alegorických ctností nebo neřestí. Kalich s hostií se na kachlích objevuje již ve středověku (srov. Pavlík, Vitanovský 2004, 57), ale celkový habitus kamnářského výrobku a pravouhlé pilastry jasně naznačují jeho renesanční stáří. Tyto nové nálezy z prostoru tvrze můžeme vročit do raného novověku, nejspíše do 16. století.

Lukáš Hlubek

Literatura

- Dostál, J., Říkovský, F. 1935:** *Olomoucký okres*, Vlastivěda Moravská. Brno.
- Koudela, M., Navrátil, P. 1999:** *Paměti obce Luděrova*. Drahanovice – Olomouc.
- Pavlík, Č., Vitanovský, M. 2004:** *Encyklopedie kachlů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha.
- Nekuda, V., Unger, J. 1981:** *Hrádky a tvrze na Moravě*. Brno.
- Tymonová, M. 1996:** Nástin vývoje šlechtických sídel na Olomoucku. *Střední Morava* 3, 22–44.

Resumé

Luděrov (Olomouc dist.). Some fragments of pottery and stove-tiles were found by Mrs. Kopová in the area of the homestead nr. 14, village Luděrov. On one of the stove-tile we can easily recognize female figure holding a goblet in her left hand. Very probably it is a motive of one of the allegoric virtue or depravity. All of the pottery fragments were dated in the 16th century.

LUDMÍROV (K. Ú. MILKOV NA MORAVĚ, OKR. PROSTĚJOV)

Extravilán. Vrcholný středověk, novověk. Výrobní zařízení, sídliště (?). Povrchový sběr.

Poloha lokality 1: okolí bodu v okruhu 100 m: X=1 111 880; Y=572 907 (S-JTSK).

Poloha lokality 2: okolí bodu v okruhu 100 m: X=1 111 563; Y=572 900 (S-JTSK).

Poloha lokality 3: okolí bodu v okruhu 100 m: X=1 111 497; Y=572 518 (S-JTSK).

Během archeologické prospekce, prováděné metodou povrchového sběru, byla na poli v JV části katastru obce Milkov (lokality 1) nalezena výdut' světlé „krupičkové“ oxidálně pálené keramiky typické pro olomoucký výrobní okruh, datovatelné do průběhu 14. století (Šlězár 2008, 167–183). Další 2 zlomky keramiky jsou datovatelné do průběhu 15.–16. století a zbylých 9 kusů lze rámcově datovat do období novověku. V blízkém okolí výše udaného bodu bylo nalezeno 16 kusů strusky (přibližně 1 kg), která je typická pro pozůstatky při výrobě vápna (Faltýnek, Šlězár, Moš 2006, 231–232; Faltýnek, Šlězár 2009, 341–342). Možnost místní vápenické výroby podporují i nálezy vápence koncentrované na témže místě jako struska. Zajímavý je též nález železného náledníku (obr. 77), který odpovídá typu Ia (Šlězár 2006, 170–175).